

B- LAND

Насърчаване и укрепване на уменията за развитие на бизнеса в селските райони

Модул 4

Финансови умения

Разработено от Лоджика ООД, София, България

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Обучителни резултати

Ниво съгласно Компетентностната рамка (ИР1): Средно

При приключване на модула, Вие ще придобиете умения за:

- ✓ разбиране и общо знание за финансирането на МСП, както и разбиране на общи финансови термини;
- ✓ изпълнение на финансово планиране;
- ✓ създаване и използване на финансови инструменти за МСП в селски райони;
- ✓ разработване и използване на бюджетен план;
- ✓ наблюдение на финансовото изпълнение на МСП;
- ✓ управление на парични потоци

Урок 1. Въведение в модул Финансови умения

Съдържание на модул Финансови умения:

Модулът се състои от 4 урока - 1 въвеждащ and 3 съдържателно свързани урока. Всеки урок е разделен на части, покриващи в логическа последователно съответната тема в модула.

Уроците съдържат теоретично и практическо съдържание, изведено в Казуси с примери. Теоретичното съдържание е представено в логическа последователност, за да позволи да бъдат изпълнени практическите казуси със същата последователност.

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия

Част 2.2 Финансово планиране

Урок 3: Управление на финансите

Част 3.1 Как да създадем и използваме бюджетен план

Част 3.2 Бюджетиране

Практическо упражнение - допълнителен материал - Казуси

Урок 4: Наблюдение на финансовото изпълнение

Част 4.1 Наблюдение на управлението на паричните потоци

Част 4.2 Документи и данни за наблюдение

Практическо упражнение - допълнителен материал - Казуси

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (1)

Понятия/термини в Урока:

- ✓ Активи и пасиви;
- ✓ Баланс;
- ✓ Приходи и Разходи;
- ✓ Отчет за приходите и разходите;
- ✓ Видове разходи: амортизация, инвестиционни разходи, фиксирани разходи, променливи разходи;
- ✓ Данъци и плащания по социални осигуровки.

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (2)

Активи	Пасиви
Ресурсите, които Вие и бизнеса Ви притежавате. Най-често използвания пример за актив са паричните средства (в банка или на каса), които имате, или компютри и оборудване, което е нужно за бизнеса Ви.	Задълженията, които Вие и Вашата компания ще трябва да изпълните в бъдеще. Например средства, които трябва да платите по кредити, суми към доставчици за стоки, за които дължите плащане, дължими данъци.

Сумата на активите и пасивите са представени в документ, наречен БАЛАНС - обикновено са посочени в две отделни колони!

Общата стойност на активи и пасиви ВИНАГИ е ЕДНАКВА! Ако има разлика в двете стойности, това означава, че има допуснати грешки в счетоводните документи и счетоводната отчетност!

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (3)

Баланс:

Обобщение на финансовото състояние, показващо общата сума на активи, пасиви и капитал на компанията в определен момент(дата/период).

Биомагазина на Пол			
Баланс			
Към 31 януари 2020			
Активи		Пасиви и собствен капитал	
Текущи активи		Текущи пасиви	
Парични средства	€ 10 000.00	Задължения	€ 10 000.00
Вземания	€ 2 000.00	Задължения към персонал	€ 3 000.00
	€ 1 500.00	Задължения за социални осигуровки	€ 1 500.00
Складова наличност		Задължения към доставчици	€ 15 600.00
Други краткосрочни вземания	€ 400.00	Разсрочени приходи	€ 2 000.00
Инвестиции	€ 1 000.00	Общо текущи пасиви	€ 32 100.00
Общо текущи активи	€ 14 900.00	Дългосрочен дълг	€ 11 430.00
Недвижими имоти и оборудване		Общо пасиви	€ 43 530.00
Земя	€ 12 000.00	Собствен капитал	
Сгради	€ 13 000.00	Капитал	€ 1 000.00
Съоръжения	€ 5 000.00	Резерви	€ 2 000.00
Оборудване	€ 5 000.00	Неразпределена печалба	€ 1 970.00
Други активи		Печалба (Загуба)	€ 2 000.00
Нематериални активи	€ 400.00	Общо пасиви	€ 50 500.00
Материални активи	€ 200.00	Общо активи	€ 50 500.00
Общо активи	€ 50 500.00		

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (4)

Приходи/Постъпления - Общата сума на приходите, генерирани от продажбата на стоки или услуги, свързани с основната дейност на компанията.

Доходи - общия размер на приходите в компанията.

Разходи: Общата сума, изразходвана за определен артикул, т.е. за доставки или стоки. Разходът не дава информация относно финансовото представяне на сумата в баланса или отчета за приходите и разходите

Разходи/Цена: Сумата, дадена за придобиване на актив. Ако се прави разход за придобиване на доставки, тогава разходът е сумата, платена в брой за придобиване на тези доставки. Разходът може да бъде създаден чрез оценка на бъдещите разходи. Например, ако компанията продаде 20 000 евро селскостопанска техника в брой с гаранция за ремонт на дефекти за една година след продажбата, тогава се прави оценка на бъдещите разходи, свързани с тези ремонти - да кажем 3000 евро. Не са направени незабавни разходи, но бизнесът е направил разход.

Разход: отнася се до намаляване на икономическите ползи. Това е разход, който вече е изразходван - „изтекъл“ - и следователно няма бъдеща стойност за бизнеса. Ако кажем „разходът за доставки е 1200 евро“, тогава знаем, че доставките, които струват 1200 евро, са изразходвани и следователно вече не са налични за бъдеща употреба в бизнеса.

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (5)

Общият размер на
ПРИХОДИ, РАЗХОДИ и ДОХОДИ
се представя в ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ
(отчет за приходи и разходи)!

Разликата между
приходите и разходите
ще покаже ДОХОДА (печалба или загуба)
на компанията!

Биомагацина на Пол	
ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ	
Към 31 декември 2020	
Приходи	
Продажба на стоки	€ 24 800.00
Приходи от други услуги	€ 3 000.00
Общо приходи	€ 27 800.00
Разходи	
Себестойност на продадени стоки	€ 10 200.00
Разходи за амортизация	€ 2 000.00
Разходи за заплати	€ 750.00
Разходи за наем	€ 500.00
Разходи за лихви	€ 500.00
Доставчици	€ 500.00
Комунални услуги	€ 400.00
Общо разходи	€ 14 850.00
Net income	€ 12 950.00

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (6)

Инвестиционни разходи - Пари, които сте готови да инвестирате в дългосрочен аспект, т.е. закупуване на машини, земя, сгради, които ще подлежат на амортизация.

Фиксирани разходи - разходи, които са постоянни като стойност, независимо от обема на продажбите, които имате, т.е. месечен наем на вашето помещение/офис. Когато производството/продажбите ви се увеличат, постоянните (фиксирани) разходи остават на същата стойност.

Променливи разходи - разходи, които варират пропорционално на обема на продажбите, които реализирате, т.е. суровините, които купувате за производството на стоки. Когато вашето производство или продажби се увеличат, променливите разходи също се увеличават.

Данъци - Разходи, дължими на органи, наложени от съответното законодателство. данък върху доходите, данък върху добавената стойност, данък върху конкретни видове дейности - например данъци върху автомобили и горива. **Този вид разходи са много специфични в зависимост от съответната държава и действащото законодателство.** В различните страни може да се прилага различен процент (ставка) за съответните данъци.

Социални осигуровки - разходи, които обикновено произтичат от законодателството за работната сила в съответната държава (вж. Урок 4). Различни видове социалноосигурителни схеми могат да бъдат приложими в страните от ЕС. Плащанията обикновено се изчисляват въз основа на т.нар. „осигурителен доход“ чрез прилагане на процент за различни социални фондове.

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.1 Общи финансови понятия: (7)

Печалба -

Превишението на приходите над разходите

Загуба -

Превишение на разходите над приходите

Пари в брой - средства в брой, на каса, извън банковите сметки

Вземания - плащания, дължими от клиенти за предоставени услуги/доставки

Задължения - дължими (неплатени) плащания към доставчици за услуги/стоки; дължими плащания към персонал, към данъчни органи, към финансови институции

Краткосрочен - до една година. Терминът обикновено се отнася към вземания и задължения

Дългосрочен - повече от една година. Терминът обикновено се отнася към вземания и задължения

Урок 2: Общи принципи на финансите

Част 2.2 Финансово планиране:

Финансово планиране и счетоводство

Финансите и счетоводството като цяло вървят стриктно заедно. Все пак терминът „финанси” има по-широк аспект, тъй като обхваща повече управленския подход към бизнеса, включително визията на мениджъра, процеса на планиране, контрола върху изпълнението. Докато счетоводството се фокусира върху ежедневните бизнес регистри, транзакции и счетоводната отчетност в съответствие със съответното законодателство за отчитане.

С няколко думи финансите са по-гъвкави и по-креативни в сравнение със счетоводството.

И финансовият служител, и счетоводителят използват едни и същи данни, но с различна цел и понякога с различни инструменти, например финансовият служител ще използва предимно Excel, докато счетоводителят ще използва и специфичен счетоводен софтуер. Все пак за финансовия служител е важно да може да чете и разбира информацията от счетоводния софтуер.

Урок 3: Управление на финансите

Част 3.1 Как да създадем и използваме бюджетен план: (1)

Информацията в настоящия урок е свързана с материалите в модули “Управление на МСП” и “Как да започнем бизнес”!

Свържете бюджета с бизнес плана - когато разработвате бюджетен план за Вашата компания, е важно да свържете/съотнесете бюджета с бизнес план Ви (вижте модула за това как да създадете бизнес план). Това ще гарантира съгласуваност на вашите количества и числа към дейностите в плана и ще предостави ценна информация, ако например кандидатствате за банков кредит и/или се опитате да привлечете инвеститор. Връзката между Плана и Бюджета показва на Вашите външни партньори, че знаете какво да правите и знаете с колко ще го постигнете.

СТЪПКИ, КОИТО ДА СЛЕДВАТЕ:

✓ **Стъпка 1 Маркирайте всички „действия/дейности“, които сте задали в бизнес плана**

Спомнете си ОТЧЕТА ЗА ДОХОДИТЕ от Урок 2 (Част 2.1 (5)). Вашето бюджетно планиране има същата логика (приходи и разходи), но представлява прогноза за бъдещото изпълнение на вашия бизнес

✓ **Стъпка 2 Оценете категориите, които ще включите в бюджетния план**

Когато структурирате „дейностите/действията“ от бизнес плана, трябва да опишете всички възможни разходи, които трябва да бъдат предвидени в бюджета.

✓ **Стъпка 3 Оценете вида на разходите**

Групирането на разходите по категория - оценката на възможните разходи, които трябва да бъдат бюджетирани, означава, че трябва да ги категоризирате по отношение на: 1. време (дългосрочно и краткосрочно), 2. вид разходи (вижте Част 2.1. (6)) и да ги групирате спрямо тези категории

Урок 3: Управление на финансите

Част 3.1 Как да създадем и използваме бюджетен план: (2)

✓ Стъпка 4 4 Определете мерните единици и количествата

Въз основа на оценката дотук, следва да определите очакваните мерни единици и количествата спрямо тях. Това е от съществено значение, за да изготвите реалистичен бюджетен план. Колкото по-реалистичен е бюджетния Ви план и по-обвързан с бизнес плана Ви, толкова по-малки отклонения и непредвидени разходи ще настъпят при стартирането на Вашия бизнес.

✓ Стъпка 5 Прогнозирайте разходите, проучете и бюджетирайте реалистичен паричен поток

С всички извършени по-горе стъпки можете да пристъпите към остойносттаване за категория, цени за мерни единици и за количества, които вече сте задали.

✓ Стъпка 6 Прогнозирайте приходите

Когато сте готови с оценката, категоризирането и прогнозирането на разходите, вече можете да оцените и прогнозирате приходите. Това е моментът, в който ще разберете колко важни са количествата и категоризацията на разходите. Въз основа на бюджетна прогноза можете да оцените „критичния“ обем на продажбите, който трябва да постигнете, за да поддържате бизнеса си, да балансирате паричния поток и да управлявате финансовите операции на Вашата компания. Подходът при прогнозиране на приходите трябва да отчита същите аспекти като при разходите - време, категория, единици, количества. Като поставите същите категории в Частта за приходите на бюджета Ви, ще имате добър инструмент за създаване на Вашата бюджетна прогноза. Това ще ви позволи да приложите гъвкав подход, ако някои категории трябва да бъдат увеличени/намалени, за да се постигнат реалистични и балансирани числа.

Към Урока има Практическо упражнение 3.1 - допълнителен материал Казус към Урок 3, Част 3.1

Урок 3: Управление на финансите

Част 3.2 Бюджетиране:

След като приключите с планирането на бюджета и стъпките в Част 3.1. можете да зададете и изчислите бюджета за Вашия бизнес.

Стъпка 1 Разработване на инструмент за бюджетиране спрямо планираното - различни инструменти се използват от мениджърите и финансовите служители за създаване на бюджета. Най-често използваният инструмент е excel, тъй като е евтин, лесен за използване и предоставя голям брой функции.

Стъпка 2 Задайте стойностите - един от най-важните аспекти за бюджетирането е реалистичното изчисляване на разходите въз основа на добро и достатъчно проучване на пазарните цени за всеки вид разход. На практика това означава, че за всеки артикул, който сте оценили и категоризирате, трябва да събирате различни оферти със сравними цени. т.е. единичната цена за един и същ артикул или обща сума за една и съща услуга.

Стъпка 3 Задайте времевия диапазон - вземете решение за бюджетната времева рамка, например едногодишна или тригодишна прогноза. В зависимост от времевата рамка, с която решите да структурирате бюджета си, това ще ви позволи да наблюдавате изпълнението и да преразгледате бюджета, ако е необходимо. Счита се, че бюджетната прогноза обикновено обхваща тригодишен период, като първата година е разделена на изчисления за 12 месеца, докато следващите две години се прогнозират на годишна база с предвидено увеличение/намаление на базата на година 1.

Данъчно облагане и социални осигуровки по отношение на бюджетирането (специфики спрямо съответната държава) - при изчисляване на бюджета си трябва да вземете предвид данъците и социалните осигуровки, които трябва да плащате съгласно изискванията на националното законодателство - виж Урок 4, Част 4.2

The Урок has a Practical exercise 3.2 - complement course Case study to Урок 3, Част 3.2

Урок 4: Наблюдение на изпълнението

Част 4.1 Наблюдение на паричните потоци: (1)

Наблюдението на изпълнението означава, че трябва да наблюдавате реалното изпълнение на бизнес операциите Ви за определен период спрямо бизнес плана и бюджета. С прости думи, това Ви предоставя информация за това колко близо до планираното работи Вашият бизнес.

Основни документи, които следва да се наблюдават:

- ✓ Бизнес план
- ✓ Прогнозният бюджет
- ✓ Актуалните финансови и счетоводни отчети (за конкретен/специфичен период)

Прегледайте бизнес плана и бюджета според реалното представяне - на базата на изработения бизнес план и бюджета се съгласуват данните от действителното изпълнение. Проследява се броят на услугите/стоките/доставките като количество и пари/финансови приходи. Общият размер на генерираните приходи за конкретния период от време е основната информация, която предоставя данни за финансовото представяне на бизнеса. Другите данни, които са от решаващо значение, са размерът на разходите - както като обща сума, така и разделени на категории.

Приходите и разходите трябва да се следят за един и същи период от време!

Урок 4: Наблюдение на изпълнението

Част 4.1 Наблюдение на паричните потоци: (2)

Основни данни, които трябва да се наблюдават от финансовите и счетоводни записи:

- ✓ Общ размер на приходите за конкретния период
- ✓ Общ размер на разходите за конкретния период
- ✓ Налични пари в брой по банкови сметки и на каса
- ✓ Вземания - краткосрочни
- ✓ Задължения - краткосрочни

Процесът на наблюдение на изпълнението е инструмент за правилно вземане на решения. Дава на мениджъра информация дали е възможно да се оптимизират **РАЗХОДИТЕ ИЛИ ПРИХОДИТЕ**, например намаляване на цените при същия обем продукция **ИЛИ УВЕЛИЧАВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО/ПРОДАЖБИТЕ ЗА ЗАПАЗВАНЕ НА ЦЕНИТЕ НА СТОКИ/УСЛУГИ**, или промоция **ЗА КЛИЕНТИ С ОТСТЪПКИ, АКО РАЗХОДИТЕ ПОЗВОЛЯВАТ.**

Към Урок има Практическо упражнение 4.1 - допълнителни материали Казус Урок 4, Част 4.1

Урок 4: Наблюдение на изпълнението

Част 4.2 Документация и данни за изпълнението: (1)

✓ Какво да наблюдавате в документацията по изпълнението:

От решаващо значение е да разполагате с подходяща документация за бизнес операциите и финансовите резултати. Това се дължи на факта, че към всеки бизнес има законови задължения да докладва на съответните национални органи, т.е. Всеки бизнес може да подлежи на ревизии и проверки, при които документите за приходите и разходите трябва да са налични, съхранявани и в съответствие с изискванията на съответния закон.

✓ Съотнесете данъчните правила с наличните и съхранявани документи :

Приходи:

- ✓ Специфични изисквания за минималното съдържание за документиране на продажбите (фактури)
- ✓)Минимално съдържание за касови документи - приходи в брой
- ✓ Ограничения за максимална сума на плащания в брой

Разходи:

- ✓ Специфични изисквания за минималното съдържание за документиране на покупки (фактури)
- ✓ Специфични образци за поръчки за командировки
- ✓ Минимално съдържание за касови документи - разноски в дребни пари
- ✓ Специфични изисквания за праговете за дневни надбавки по отношение на признаване на разходи за данъчни целиДокументиране на разходи, свързани с автомобили, разход на гориво и отчитане

Урок 4: Наблюдение на изпълнението

Част 4.2 Документация и данни за изпълнението: (2)

- ✓ Отчитане към национални органи- Връзки към интернет страници **специфични законодателни изисквания в съответната държава:**

Държава	Национални данъчни органи	Национални органи по регистрация на фирми
България	<p><u>Национална агенция по приходите</u> <u>https://nra.bg/</u></p>	<p><u>Агенция по вписванията</u> <u>https://www.registryagency.bg/bg/registri/targovski-registar/obyavyavane-na-godishni-finansovi-otcheti/</u></p>
Гърция	<p>Министерство на икономиката <u>https://www.minfin.gr/</u> Независим национален орган по приходите <u>https://www.aade.gr/</u> Таксинет <u>https://www1.gsis.gr/gsisapps/soasgsisws/login.jsp</u></p>	<p>Главен секретариат на информационните системи на публичната администрация <u>https://www.gsis.gr/</u> Общ търговски регистър <u>http://www.businessportal.gr/</u></p>

Урок 4: Наблюдение на изпълнението

Част 4.2 Документация и данни за изпълнението: (3)

- ✓ Отчитане към национални органи- Връзки към интернет страници **специфични законодателни изисквания в съответната държава:**

Държава	Национални данъчни органи	Национални органи по регистрация на фирми
Полша	Polish Ministry of Finance	Polish Central Register of Business Identification (CEIDG) Polish National Economy Register number (REGON) Polish National Court Register
Испания	https://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/Inicio.shtml https://www.hacienda.gob.es/es-ES/Paginas/Home.aspx	https://www.registradores.org/el-colegio/registro-mercantil

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Полезни връзки и информация по държави:

България:

Национална агенция по приходите - <https://nra.bg/wps/portal/nra/nachalo>

Агенция по вписвания - <https://login.registryagency.bg>

Онлайн калкулатор за изчисляване на дължими социални осигуровки по трудови правоотношения (трудови договори) https://www.calculator.bg/1/zaplata_bruto_netto.html

Онлайн калкулатор за изчисляване на дължими социални осигуровки по граждански правоотношения (граждански договори) <https://balans.bg/kalkulatori/grajdanski-dogovor>

Полезна информация за нормативни и финансови задължения за МСП
<https://www.advokatami.bg/>

Гърция:

Насоки от Независимия орган за публични приходи за това как да се изчисляват данъците

<https://www.aade.gr/menoy/hristikoi-odigoj/enarxi-epiheirimatikis-drastiriotitas/ypologismos-kai-kataboli-toy-foroy>

Други интернет страници:

<https://www.taxheaven.gr/klimakes>

<https://gr.talent.com/tax-calculator>

<https://www.forin.gr/tools/foros-eisodhmatos>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Country specific information and useful links:

Полша:

[Polish social security calculator](#)

[Polish tax calculator](#)

Испания:

https://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/Inicio/_componentes_/Le_interesa_conocer/Relacionados/Calculadora_de_plazos_de_pago_y_Calculadora_de_intereses_y_aplazamientos_dos_nuevos_servicios_de_ayuda_sobre_deudas.shtml

<https://www.billin.net/calculadora-contratar-trabajador/>

<https://cincodias.elpais.com/herramientas/calculadora-irpf/>

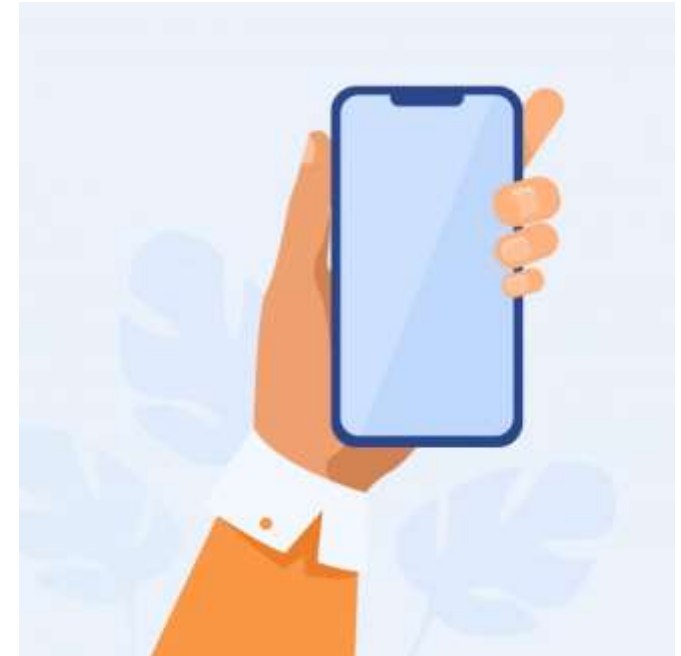

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Какво следва?

- ✓ 3 казуса по темата на модула
- ✓ Оценяване в многоезичното мобилно приложение на проекта

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!